

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Иван Петров Палигоров, Лесотехнически университет

на материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование – 3. Социални, стопански и правни науки, по професионално направление – 3.7. Администрация и управление, специалност – Управление и развитие на организацията и човешките ресурси

В конкурса за доцент, обявен в Държавен вестник, бр. 50 от 15.06.2021 г. и на сайта на ТУ-Габрово за нуждите на катедра „Мениджмънт“ към факултет „Стопански“, като кандидат участва гл. ас. д-р инж. Нели Иванова Николова, от същата катедра.

1. Кратки биографични данни

Кандидатът инж. Нели Николова е магистър по специалностите „Техника и технология на текстила и облеклото“ (1995 г.) и „Индустриален мениджмънт“ (1998 г.) на ТУ-Габрово. През 2014 г. защитава ОНС Доктор в Стопанския факултет на Великотърновския университет по специалността Икономика и управление (Индустрия).

Кариерата си започва като учител в средно училище в Горна Оряховица през 1995 г. В периода 1996-1999 г. е инспектор Учебна дейност в ТУ-Габрово. От 1999 г. е последователно асистент, старши и главен асистент в сегашната катедра „Мениджмънт“ на ТУ-Габрово.

2. Общо описание на представените материали

Кандидатът по конкурса гл. ас. инж. Нели Николова се представя с целия набор от документи и материали, които се изискват по правилата за участие в конкурс за академичната длъжност „доцент“. Доктор е по Икономика и управление (Индустрия от 2014 г. Участва в конкурса с 26 публикации и хабилитационен труд – монография „Предприемачество и устойчиво организационно развитие – управленски теоретико-приложни аспекти“ (публикувана през 2019 г.), 136 с. ISBN 978-619-7100-31-0. Допълнително са представени 2 публикации в индексирани и реферирани в световни бази данни издания, 23 публикации в нереперирани и неиндексирани издания с научно рецензиране, колективни научни трудове и доклади на научни конференции, 1 студия, публикувана в нереперирано научно списание с научно рецензиране. Представени са още 2 самостоятелни учебника по „Управление и развитие на човешките ресурси“ (2020 г.) и „Основи на управлението“ (2020 г.), с тезиси, казуси, примери, тестове, управленски делови игри, 1 учебник по „Стратегическо управление“ (2016 г.), разработен в съавторство, 1 учебно пособие за студенти по „Управление на човешките ресурси и организационно поведение“ (2011 г.) и наръчник за ученика „Личностен брандинг“ (2021 г.) в помощ на дуалната система на обучение.

3. Отражение на научните публикации на кандидата в научната общност (известни цитирания)

От анализа на представените по конкурса документи може да се заключи, че научните публикации на д-р Николова са известни на научната общност в сферата на управлението и развитието на организацията и на човешките ресурси. Посочени са 13 цитирания, от които 3 са в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томове, 8 са в монографии и колективни томове с научно рецензиране и 2 цитирания или рецензии в нереперирани списания с научно рецензиране.

4. Обзор на съдържанието и резултатите в представените трудове

В съдържателно отношение кандидатът по конкурса гл. ас. д-р Николова представя научна продукция, която е в полето на специалността на обявения конкурс - управление и развитие на организацията и на човешките ресурси.

Безспорно представеният монографичен труд „Предприемачество и устойчиво организационно развитие – управленски теоретико-приложни аспекти“ представлява задълбочено изследване на устойчивото организационно развитие в новите реалности на бизнеса. На основата на събрана и обработена информация от множество актуални литературни и онлайн източници, както и от проведени собствени проучвания в реално функциониращи организации е проследена еволюцията на човешкия капитал и аргументирано е обоснована тезата, че устойчивостта на организациите е в резултат от повишената мотивация на човешките ресурси, тяхното професионално и интелектуално усъвършенстване, подобряване на междуличностните отношения в работните екипи, чрез ефективно предприемаческо управление. Съвременното управление разпознава потребността от промяна на организационната култура и развитието на ръководителите – от най-добри специалисти със съответната експертиза – към специалисти, с фокус върху развитие на хора и екипи. Акцентът в представените теоретико-приложни аспекти за устойчиво развитие на организациите е върху ефективното управление на човешкия капитал, разглеждан като съществен ресурс с решаващо значение за постигане на значими цели и резултати.

Второто тематично направление е свързано с интелигентни решения за съвременното ни устойчиво развитие. Постиженията на природата и физиката предоставят иновативни възможности за промяна на икономиката, създаване на нови работни места и добавяне на стойност, оптимизиране на използваните ресурси. Предприемаческият начин да се направи това е синята икономика, която използва технологични иновации, основани на усъвършенстването на екосистемите, където нищо не се губи. Предложените практики, в сътрудничество с нашата околна среда, изграждат устойчиви модели, с които бизнесът възвръща своята конкурентна позиция.

Специално внимание е отделено на процесите, свързани с Четвъртата индустриална революция в различни области на българската икономика и промишленост. Анализират се предизвикателствата и пречките, пред които са изправени ръководствата на компанията при прилагането ѝ в производството, цифровото образование, квалификацията и обучението в процеса на работа. Публикувани са данни от проучване за ключови умения и компетенции, необходими за работа в условия на дигитализация. Формулирани са препоръки и примерни приложения, за да се осигури успешна симбиоза на Индустрия 4.0 с Индустрия 5.0.

Заслужава да се отбележи усилието да се разкрие новата роля на човешките ресурси като стратегически фактор за ефективното развитие на бизнеса днес. Констатира се, че до 90-те години на XX век хората се приемат от ръководителите на българските организации просто като даденост. Липсват ясни управленски стратегии относно техния подбор, задържане, усъвършенстване, мотивиране и планиране на кариерата им. Много от съвременните бизнесмени и мениджъри на фирми в малкия и среден бизнес, възползвайки се от сегашните неблагоприятни икономически условия в страната ни, огромната безработица и тежкото материално състояние на голям процент от българите, не отдават значимото на собствените си работници и служители. Едва когато бизнесът им претърпи провал, те започват да анализират причините, които твърде често се крият в неправилния подход и негативното отношение към човешките ресурси.

Прави впечатление и обобщението на характерните черти и предимствата на информационния човек в условията на променящото се познание. Дефинирани са изискванията към фирмения мениджмънт относно използваните информационни инструменти за събиране и съхраняване на данни в по-обемни модели и структури на познанието.

5. Обща характеристика на дейността на кандидата

5.1. Учебно-педагогическа дейност (работа със студенти и докторанти)

Кандидатът по конкурса е изграден педагог – учител и след това преподавател. От представените документи е видно, че тя води лекции и упражнения по 9 дисциплини: Основи на управлението, Управление на човешките ресурси, Стратегическо управление, Предприемачество и предприемаческо поведение, Стратегии за развитие на човешките ресурси, Риск и застраховане, Застраховане и осигуряване, Инвестиционен риск и застраховане, Финансови пазари и посредници. Автор или съавтор е на учебните програми по 12 дисциплини. Разработва учебни планове и води обучение по „Предприемачество и мениджмънт“ и „Управление на човешките ресурси“ в следдипломната квалификация на ТУ-Габрово. Автор или съавтор е на изпитни тестове по 8 дисциплини. Била е рецензент на дипломни работи на студенти от ОКС Бакалавър и Магистър.

Групов ръководител е на студенти от специалност „Стопанско управление“ в периода 2001-2021 г. Била е ръководител на студентски преддипломни практики в „Подем“ АД – гр. Габрово, в периода 1999 г. – 2001 г. Ръководител е на магистърски специалности “Управление на човешките ресурси”, “Управление на бизнеса”, “Управление на проекти”, “Мениджмънт на индустриалното предприятие”, “Иновационен и инвестиционен мениджмънт в индустрията” - задочно и редовно обучение с 1 и 2 подготвителни семестъра за учебните 2017/2018 г; 2018/2019 г. и 2020/2021 г. Ръководител е на студентска група, участвала през ноември 2011 г. в гр. София по програма „Учебна компания за студенти“ на Junior Achievement. Ръководител е по практика на студенти от специалност „Стопанско управление“, провеждана във фирми, научен ръководител е на дипломни работи и на доклади, представени от студенти на специалности „Стопанско управление“ и „Индустриален мениджмънт“ на студентски научни сесии /СНС/, организирани от ТУ-Габрово.

5.2. Научна и научно-приложна дейност

Кандидатът по конкурса е представил участие в колективите на 12 научно-изследователски проекта в периода 2006 г. - 2021 г., финансирани по фонд Научни изследвания, приложени в служебна бележка от Университетски център за научни изследвания и технологии /УЦНИТ/ при ТУ-Габрово.

Оценявам като по-значимо участието в образователните проекти “Активно гражданство чрез обучение” – 2005 г. - 2006 г., посветен на ролята на образованието (главно неформалното и информалното) за формирането на личности с активно гражданско поведение. Работа по 6.1.2-6.2 “Общи дейности за наблюдение, анализ и новаторство” на програма СОКРАТ, провеждане на компютърно и web-базирано обучение в съчетание с оценяване чрез казуси и тестови въпроси на хора в неравностойно положение в съюза на слепите в гр. Габрово; Развитие на академичния състав на “Св. св. Кирил и Методий” – гр. Велико Търново чрез повишаване мотивацията на младите хора за научна работа”, ОП «Развитие на човешките ресурси» 2007 – 2013; "Подкрепа за развитието на докторанти, постдокторанти, специализанти и млади учени", 2013 г.; Система за кариерно развитие на академичния състав в ТУ – Габрово с финансовата подкрепа на ОП «Развитие на човешките ресурси», съфинансирана от Европейски социален фонд на ЕС, 2013 г.; Развитие и внедряване на виртуални технологии за устойчиво развитие на дистанционното обучение в ТУ – Габрово, Проект BG051PO001-4.3.04-0051 ОП «Развитие на човешките ресурси», съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз, 2013-2014 г.; Проект „Подобряване на специализираните знания и умения на служителите в Областна дирекция по безопасност на храните /ОДБХ/-Габрово, финансиран от ОП „Добро управление“, съфинансиран от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, 2021 г.

Ръководител е на 2 проекта, финансирани от ТУ Габрово - научно-изследователски проект на тема: „Подходи и инструменти за иновативно развитие и изграждане на капацитет за

технологично предприемачество“, и научно-изследователски проект на тема: „Управление на технологичната промяна като структуриран процес за изработване на ефективни и гъвкави решения чрез Индустрия 5.0“.

5.3. Внедрителска дейност

От представена служебна бележка е видно, че разработен мотивационен модел на д-р Николова е внедрен в дейността по управление на човешките ресурси на производствено предприятие.

6. Приноси (научни, научно-приложни, приложни).

Приносите в продукцията на кандидата по конкурса оценявам като обогатяване на теоретични постановки, допълване и усъвършенстване на приложението на известни теории в управлението на човешките ресурси, натрупване на нови научни данни и разкриване на нови страни и подходи за приложение на мотивацията на човешките ресурси.

По-конкретни **научни приноси** могат да се посочат:

Обогатяване на теоретичните постановки за организационно развитие въз основа на дефинирани проблеми и стратегически цели в процеса на реструктуриране и технологични промени;

Допълване на процесуалните и съдържателни мотивационни теории в управлението на човешките ресурси с алгоритъм за изработване на трансформиращ социално-адаптивен модел за по-ефективни междуличностни отношения;

Определяне мотивационния профил на персонала посредством подходящ инструментариум за диагностика и комплексна оценка на мотивационната среда в изследвани предприятия в отрасъл „Машиностроене“;

Разработване на методика за формиране на нов мотивационен модел за управление на креативен персонал с цел установяване равнището на мотивацията му за постигане на интелигентен организационен растеж.

Научно-приложни приноси

Разработен е и е апробиран мотивационен модел за привличане, развитие и задържане на таланти хора, съчетаващ мотивационните вектори: организационен и персонален, в организации-партньори, проявили интерес към проблематиката.

Приложение, поддръжка и коригиране на модела при изпълнението му в конкретни организации, целящи задържане и стимулиране на своите ценни креативни служители, включвайки ги в иновативни проекти.

Проучено е фактическото (реално) равнище на мотивация сред отделни категории персонал посредством разработени анкети, въпросници за дълбочинни интервюта и карти в организации от различни сектори.

Предложени са и са приложени модифицирани методи за изследване ключовата роля на човешкия фактор в управлението и комуникациите в организацията.

Приложни приноси

Извършена е диагностика на фирмена среда за осъществяване на реинженеринг за оптимизиране на фирмени ресурси и бизнес процеси и разработване на фирмена дигитална стратегия за осигуряване на устойчиво организационно развитие.

Прилагане на трансформиращ бизнес модел за управление на човешкия, иновационния и организационен капацитет за подпомагане развитието на предприятия, базирани на Индустрия 4.0.

Извършена е технологична промяна и управление на трансформираните бизнес процеси чрез изграждане на комуникативни екипи и прилагане на гъвкави организационни структури за бърза и оптимална адаптация.

Внедрен е балансиран мотивационен модел в управлението на човешките ресурси на фирма „Алфрида Пеев“ ЕООД – гр. Габрово.

Учебно-методически приноси

Разработени са и са издадени в съавторство учебници, книги и пособия за подпомагане на обучението по преподаваните дисциплини пред студентите от различните специалности, както и за специализантите по „Предприемачество и мениджмънт“ към Центъра за насърчаване на предприемачеството при ТУ-Габрово;

Изготвени са презентации, използвани при преподаване на лекционен материал и обучения извън ТУ-Габрово: за повишаване квалификацията на безработни младежи до 29 г. в областта на офис и бизнес мениджмънта към образователни организации в София, Плевен и Габрово; на служители, работещи в Областните дирекции по безопасност на храните в градовете Стара Загора, Велико Търново, Габрово и Ловеч за подобряване на специализираните им знания и умения и други проекти.

Осигуряване на занимания и разработени актуални задания с поставени задачи за реализиране в практическа среда извън ТУ-Габрово.

Разработени са изисквания и са формулирани критерии за изготвяне и оценяване на курсови работи от студенти по дисциплините: „Основни на управлението“, „Управление на човешките ресурси“ и „Стратегическо управление“.

Ръководител е на студентска група, участвала през ноември 2011 г. в гр. София по програма „Учебна компания за студенти“ на Junior Achievement.

Разработени и издадени по проект “Подкрепа за успех“ наръчници, използвани в дуалното обучение на ученици в Професионално-техническата гимназия „Д-р Никола Василиади“ – гр. Габрово и Професионалната гимназия по механоелектротехника „Ген. Иван Бъчваров“, Севлиево през 2021 г.

7. Оценка на личния принос на кандидата.

Представената научна продукция по конкурса е изцяло самостоятелна, което е доказателство, че посочените достижения са изцяло лично дело на кандидата.

8. Критични бележки и препоръки

В представената научна продукция не бяха открити съществени противоречия или неточности. Монографичното издание е рецензирано, както и всички представени публикувани трудове в научни издания с научно рецензиране. Позволявам си да направя бележка на кандидата, че в бъдещата си работа би следвало да включва повече колеги преподаватели, студенти и докторанти или млади хора от практиката в изследователските проекти и научно-изследователските разработки. Необходимо е да се развие участието и в международни проекти и мрежи, каквито в областта на управлението на човешките ресурси има и това ще е принос в международния авторитет на Стопанския факултет на ТУ-Габрово, както и на висшето образование на България в Европейското образователно пространство. Това ще позволи по-голям брой на публикации в реферирани и индексирани световни научни бази данни. Основата за това кандидатът е поставил в своята дейност и в постиженията си до сега, особено що се отнася до усъвършенстването на управлението и развитието на човешките ресурси с подходите на обучението и мотивацията.

9. Лични впечатления

Познавам д-р Николова от участието ѝ в Международните научни конференции „Мениджмънт и Инженеринг“ на Стопанския факултет на ТУ-София, както и на „Управление и устойчиво развитие“ на Факултет Стопанско управление на ЛТУ, на която имам честта да участвам като организатор от основаването ѝ през 1999 г. Д-р Николова е автор на публикации в научното списание „Управление и устойчиво развитие“, на което

имам отговорността да бъда главен редактор, както и в научното списание „Индустриален мениджмънт“, на което съм член на редакционната колегия. Необходимо е да се подчертае, че докладването на научните резултати, участието в дискусиите, както и предложените публикации оформят специфичен стил и творческо амплуа на д-р Николова като изявен изследовател и преподавател в областта на управлението и развитието на организациите и на човешките ресурси. Нещо повече, участието в системата на дуалното обучение в средните училища, подготвените учебни пособия и наръчници показват възможностите ѝ да работи като педагог с различни категории обучаеми и да се съобразява с техните образователни потребности и възможностите им.

10. Заключение:

В съответствие с изискванията на чл. 24, ал. 1 от ЗРАСРБ, чл. 53, ал. 1 от ППЗРАС, оценявайки по съвкупност представената научна продукция, както и другата документация определено считам, че кандидатът по конкурса гл. ас. инж. Нели Иванова Николова изпълнява необходимите условия за заемане на академичната длъжност „Доцент“. Тя притежава ОНС „Доктор“, повече от 2 години е „главен асистент“, представила е повече от необходимия минимум научна продукция – 1 самостоятелни монографии, 1 студия и още 25 самостоятелни научни публикации. Представената за рецензиране научна продукция съдържа оригинални достижения с конкретно научно, научно-практическо и образователно значение, които не повтарят тези за получаване на ОНС „доктор“.

Имайки предвид гореизложеното, предлагам кандидатът гл. ас. д-р инж. Нели Иванова Николова да бъде избран за „доцент“ в област на висше образование - 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление - 3.7. Администрация и управление, специалност - Управление и развитие на организацията и човешките ресурси по конкурса за доцент, обявен в Държавен вестник, бр. 50 от 15.06.2021 г. и на сайта на ТУ-Габрово за нуждите на катедра „Мениджмънт“ към Стопанския факултет.

София, 15.10.2021 г.

Рецензент: /п/
Проф. д-р Иван Палигоров